

CER-direktiiviehdotus kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä

Eero Kytömaa

Kansallisen turvallisuuden yksikkö

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Tausta

- Komissio julkaisi CER-direktiiviehdotuksen 16.12.2020 osana laajempaa pakettia, johon kuuluu uusi kyberturvallisuusstrategia sekä verkko- ja tietoturvadirektiivin (NIS) päivitys
- CER-direktiivi korvaa Euroopan kriittisen infrastruktuurin suojaamista koskevan ECI-direktiivin (2008/114EC), joka on vanhentunut, soveltamisalaltaan liian kapea eikä vastaa enää tämän päivän uhkamaisemaa.
- Sääntelyinstrumenttina säilyy direktiivi, mutta oikeusperusta muuttuu yhteismarkkinapohjaiseksi (SEUT 114 artikla). Artiklan tavoitteena on lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä ja varmistaa lainsäädännön yhtenäinen ja syrjimätön soveltaminen unionissa.
- Soveltamisala koskee kymmentä sektoria, kattaen liikenteen, energian, pankit, finanssimarkkinat, terveyden, vesi- ja jätevesihuollon, digitaalisen infrastruktuurin, julkishallinnon ja avaruuden.

Direktiiviehdotuksen lähestymistapa

- Fokuksessa jatkuvuudenhallinta: sisämarkkinat ovat riippuvaisia kriittisten toimijoiden tuottamista palveluista, joita tarvitaan yhteiskunnan ja taloudellisen toiminnan ylläpitämiseksi. Yhteiskunnan toimintakyvyn kannalta kriittisten toimijoiden (entities) on oltava kriisinkestäviä (resilience).
- Kriittisten toimijoiden kyber-fyysiset rajapinnat huomioitu: Komissio pyrkii esityksellä johdonmukaisuuteen ja läheiseen synergiaan NIS2n edellyttämien toimenpiteiden kanssa, joilla tavoitellaan korkean yhteisen kyberturvallisuuden tason saavuttamista koko unionissa.
- Direktiiviehdotus laajentaa keinovalikoimaa suojaustoimista elintärkeiden toimintojen jatkuvuudenhallintaa kehittäviin toimiin. Keskeisiksi toimiksi on nostettu mm. riskienhallinta ja toipumiskyky häiriöistä.
- Direktiiviehdotus huomioi fyysisen ja digitaalisen infrastruktuurin kytköksen lisäksi myös sekä sektorirajat ylittävät keskinäisriippuvuudet että jäsenvaltioiden rajat ylittävät keskinäisriippuvuudet.

Vaikutukset jäsenmaille

- Jäsenvaltioiden tulee nimetä vastuuviranomainen ja kansallinen yhteyspiste. Jäsenvaltioilta myös edellytetään kansallista strategiaa kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvyn vahvistamiseksi.
- jäsenvaltioiden tulee tunnistaa sektorikohtaiset elintärkeät toiminnot ja nimetä niitä tarjoavat kriittiset toimijat yhteisten eurooppalaisten kriteerien ja kansallisen riskiarvion pohjalta.
- Jäsenvaltioiden tunnistamilta kriittisiltä toimijoilta direktiivi edellyttää omien riskiarvioiden ja kriisinkestävyysuunnitelmien laadintaa.
- Direktiiviehdotuksessa erityistä valvontaa komissio esittää kohdennettavaksi strategisesti merkittäviin järjestelmiin, joiden tuottamat palvelut koskettavat vähintään kolmasosa jäsenmaista.

Johdonmukaisuus muuhun EU-politiikkaan ja sääntelyyn

- Ehdotetulla direktiivillä on rajapintoja useaan Euroopan unionin tavoitteeseen.
- Yleisellä ja koordinoidulla lähestymistavalla komissio pyrkii varmistamaan, että jäsenvaltioissa toimivat kriittiset toimijat ovat toimintakykyisiä häiriötilanteissa. Koska kyseessä on horisontaalilainsäädännöstä, mahdollinen sektorikohtainen lainsäädäntö pätee edelleen ja CER täydentää sitä.
- Komission mukaan lisääntyneet keskinäisriippuvuudet ja rajat ylittävät vaikutukset puoltavat lainsäädännön soveltamisalan laajentamista. Samalla komissio korostaa yhteensovittamisen tärkeyttä sektorikohtaisen lainsäädännön kanssa, jotta mahdollisilta päällekkäisyyksiltä vältytään.

Vaikutukset lainsäädäntöön

- Direktiivin täytäntöönpano edellyttää tarkempaa kansallista lainsäädäntövaikutuksien sekä eri toimialojen viranomaisille ja yksityisille yrityksille aiheutuvien velvoitteiden arviointia.
- CER-direktiiviehdotuksesta seuraa uusia toiminnan järjestämistä koskevia vaatimuksia, kuten kriittisten toimijoiden tunnistamiseen ja valvontaan liittyviä viranomaistehtäviä. Direktiivin mukaisten kriittisten järjestelmien tunnistaminen muistuttaa huoltovarmuudelle kriittisten toimijoiden määrittelyä.
- Koska direktiiviehdotuksen sektorit kuitenkin eroavat merkittävästi voimassa olevista huoltovarmuudelle kriittisistä sektoreista, on näiden kahden käsitteen suhde tärkeää määritellä.
- Direktiivi tuo velvoitteita kansallisesti tunnistetuille kriittisille järjestelmille ja niiden operaattoreille, kun taas nykyinen huoltovarmuuden kansallinen säädöspohja perustuu vapaaehtoisuudelle. Tätä kokonaisuutta on uudelleenarvioitava direktiivin toimeenpanon yhteydessä.

Valtioneuvoston kanta 1/3

- Valtioneuvosto pitää EU:n kriisinkestävyyden kokonaisvaltaista kehittämistä keskeisenä.
- Muuttuva turvallisuusympäristö sekä meneillään oleva COVID-19-pandemia ovat osoittaneet, että EU:ssa on määritettävä ja tunnistettava yhdenmukaisin menettelyin yhteiskuntien toimintakyvyn kannalta kriittiset toimijat ja parannettava niiden kriisinsietokykyä muun muassa kehittämällä suojaustoimenpiteitä, tunnistamalla paremmin jäsenvaltioiden välisiä keskinäisriippuvuuksia sekä estämällä tietojen yhdistelyn ennakoimattomia vaikutuksia.
- Valtioneuvosto katsoo, että sisämarkkinoiden kriittisten palveluiden toimintavarmuuden paraneminen tukee osaltaan myös Suomen huoltovarmuuden ylläpitoa ja kehittämistä.

Valtioneuvoston kanta 2/3

- Valtioneuvosto arvioi valmistelun edetessä tarkemmin direktiiviehdotuksen vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön sekä ehdotuksen yritys- sekä hallinnollisia vaikutuksia, erityisesti kansallisen huoltovarmuusjärjestelmän osalta.
- Toimenpiteiden edellyttämä valtion rahoitus toteutetaan valtiontalouden kehysten puitteissa tarvittaessa kohdentamalla määrärahoja uudelleen.
- Direktiiviehdotus tukee jäsenvaltioiden kansallisia toimenpiteitä ja viranomaistoimintaa. Eesityksen velvoitteet sekä jäsenvaltioille että kriittisille toimijoille on tärkeää suunnitella siten, etteivät velvoitteet lisää tarpeettomasti hallinnollista taakkaa tai kustannuksia.

Valtioneuvoston kanta 3/3

- Valtioneuvosto katsoo, että komissiolle delegoitavien toimivaltuuksien tulisi olla tarkkarajaisia, oikeasuhtaisia, tarkoituksenmukaisia ja hyvin perusteltuja.
- Valtioneuvosto suhtautuu komission ehdotukseen direktiivin oikeusperustaksi alustavasti myönteisesti, mutta arvioi asiaa vielä valmistelun edetessä. Myös direktiiviehdotuksessa tarkoitettuun taustan selvittämiseen liittyviä taloudellisia ja lainsäädäntövaikutuksia tulisi arvioida valmistelun edetessä tarkemmin.

Kiitos

Sisäministeriö
Inrikesministeriet